

Yerelden Uluslararası Hedeflere

Demokrasinin dünya çapında yaygınlaşması sürecinde yerel yönetimler, demokrasi ve ekonomik kalkınmanın kökleşmesi için öncü aktörler olarak öne çıkmaktadır. Günümüzde yerel yönetimler ve özellikle büyük kentlerin, ufuklarının genişlediğini ve zorlukları işbirliği ve tecrübe paylaşımı içerisinde aşmaya gayret ettiklerini, hatta ulusal sınırları aşarak küresel sorunların çözümüne katkıda bulunmaya da talip olduklarını görmekteyiz.

Halka en yakın seviyede bulunan yerel yönetimlerin topluma karşı rolünün hızla arttığı, artık şehirler diplomasisinin konuşulduğu ve özellikle ülkemiz açısından Avrupa Birliği sürecinde köklü değişimlerin yaşandığı günümüzde, yerel yönetimlerin istişare ve dayanışma ihtiyacı da aynı ölçüde artmaktadır. Bütün bunlar, uluslararası düzeyde kentlerle bölgeler arası temas ve etkileşimi artırmakta olup, yerel yö-

netimlerin bu ilişkileri verimli bir şekilde değerlendirilmesini ve etkin yönetimini gerektirmektedir.

Yerelden dünyaya açılmak

Uluslararası düzeyde etkin rol oynamak isteyen bir yerel yönetim biriminin öncelikle etkin, dinamik ve verimli bir "dış ilişkiler politikası" olmalı. Böyle bir politikanın gelişmesi için gereken zemin ise, şu üç unsurun buluşması ile oluşur:

- Kentin konumu (coğrafi, stratejik...) ve potansiyeli (ekonomik, kültürel...)
- Ulusal düzeyin dış politika rotası
- Uluslararası arenadaki eğilimler

Bu üç faktörün buluştuğu noktadaki bir yerel yönetim, etkin bir "dış ilişkiler politikasını" oluşturabilir, ulusal sınırları aşabilir, hatta küresel çapta eylem sahibi olabilir. Peki, böyle bir potansiyel İstanbul ve Marmara Bölgesi açısından mümkün müdür? Şimdi bunu analiz etmeye çalışalım.

Bölgemizin lideri ve Birliğimizin merkezi olan İstanbul, gerek tarihi misyonu gerekse bugünkü konumu itibarıyla büyük bir potansiyele sahiptir. Ülke ekonomisi ve kültürel hayatın merkezi olan Marmara Bölgesi aynı zamanda yerel yönetim ve belediye-lik alanında da Türkiye'nin canlı laboratuvarı olmuştur. Birçok yeni

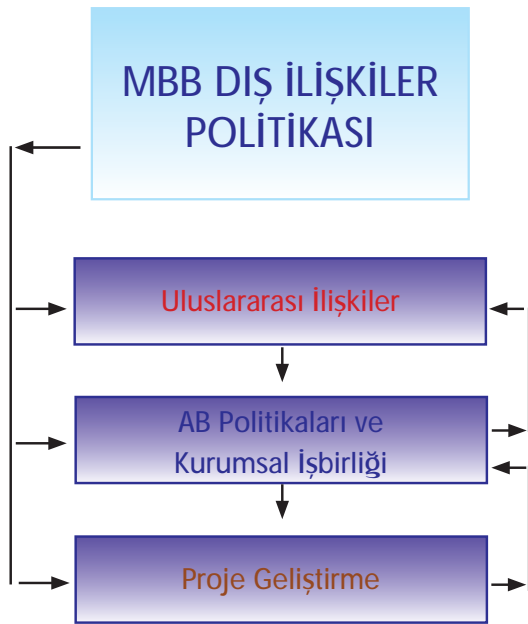
uygulamanın geliştirilerek uygulandığı bölgemiz, Avrupa-Asya ile Hıristiyan-Müslüman dünyaları arasında da köprü durumundadır.

Diğer yandan, ulusal düzeydeki gelişmelerin rotası hangi yöndedir, dışa dönük bir açılıma ve proaktif dış siyasete müsait bir ortam söz konusu mudur? Türkiye, son yıllarda istikrar içinde büyüyen, AB sürecinde kararlı bir şekilde ilerleyen, siyasi ve ekonomik cazibesi gittikçe artan, dünyada aktör ve bölgesinde lider olmaya aday bir ülkedir. Hükümetin politika ve eylemlerinde belirgin bir dış siyaset ve AB vurgusu var. Ülkenin dışa açılmasına yönelik bir teşvik olduğu gibi, yerel yönetimlerin gelişmesine yönelik önemli reformlar da gerçekleştirilmekte ve bu sayede onların konumu güçlenmektedir.

Üçüncü faktör olarak: Yerel yönetimlerin uluslararası alanda önem kazandıklarını ve işbirliği ağlarını geliştirdiklerini görmekteyiz. Yerel yönetimlerin dayanışma ve işbirliği mekanizmaları özellikle Avrupa'da hızla gelişmektedir. Bir yandan uluslararası kurumlar bünyesinde yerel ve bölgesel düzeye hitap eden yapılar ortaya çıkmakta, diğer yandan yerel ve bölgeselin oluşturduğu platformlar uluslararası kurumlar üzerinde etkilerini artırmaktadır. Potansiyeli her geçen gün daha da artan ve AB yolunda ilerleyen Türkiye'nin en önemli bölgesi yerel yönetimleri bu güce daha da güç katabilecek kapasiteye sahipler. Bugün birçok uluslararası ve Avrupalı yerel yönetim platformu, Türk meslektaşlarına kapılarını açmak istemektedir. Yani, uluslararası boyutta da uygun bir konjonktür söz konusudur.

Sonuç olarak, bölgemizdeki yerel yönetimler ile onların ortak sesi olan Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği'nin güçlü ve

MBB'nin "Üç Eksen" yaklaşımı

etkin bir dış ilişkiler politikasının gelişmesi için gerekli şartlar oluşmuş durumdadır.

Yerelde uluslararası ilişkiler yönetimi

Dergimizin önceki sayısında, dış faaliyetlerimizin üç eksen üzerinde kurulduğu ifade edilmişti:

- Uluslararası ilişkiler
- AB politikaları ve kurumsal işbirliği
- Fon destekli proje ve işbirliği

En geniş açıdan uluslararası alanda elde ettiğimiz kazanımlar, bize AB alanında da yarar sağlamaktadır. Yani uluslararası düzeyde görünürlüğümüzü ve itibarımızı artıran faaliyetler, AB kurumları ile olan ilişkilerimizi de olumlu etkilemektedir. Bunlarla olumlu ve etkin işbirliği ise bize, AB fonları alanında katkı sağlıyor (Örn: ilk elden bilgi, fonların şekillenme süreçlerine katılım vs). Geri dönüşüm olarak da, AB fonları ile geliştirilen projeler, yerel yönetimlerimize AB standartlarını yakalamayı öğretiyor, AB'ye olan ilgi ve bilinci artırıyor. Son olarak, AB ile olan olumlu ve güçlü işbirliği, bizim uluslararası arenada yaptığımız eylem katkıda bulunuyor.

Yerelin AB stratejisi...

Ulusal dış politikanın öncelikli hedefi olan Avrupa Birliği, artık, yerel yönetimlerimiz için somut bir eylem alanıdır. Bu alanda yerel yönetimler, lobi çalışmaları ve proaktif yaklaşımı ile ulusal düzeyin eylemine katkıda bulunarak onu tamamlayıcı rol oynayabilir. Bu yaklaşım, üç temel eylem alanını içermektedir:

- AB'ye yönelik Türkiye merkezli çalışmalar

b. Brüksel lobiciliği

c. Dolaylı etki kullanımı

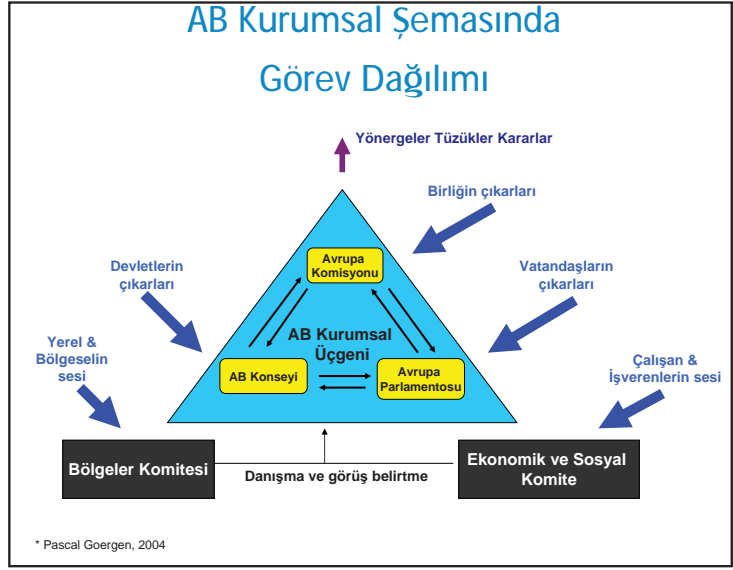
Detaylarına girmeden önce, kısaca Avrupa Birliği kurumsal şemasını tanıyalım.

Tabloda da gördüğümüz gibi, Avrupa Birliği içinde "AB Kurumsal Üçgeni" diye adlandırılan bir karar mekanizması bulunmaktadır. AB'nin "denge sistemi"nde farklı aktörlerin çıkarlarını gözeterek kurumlar ortaya çıkmıştır. Örneğin, Avrupa Birliği Konseyi, AB'ye üye devletlerin sesi ve en güçlü kurumsal aktördür. Avrupa Komisyonu, Birliğin çıkarlarını gözetirken, Avrupa Parlamentosu, Birlik içinde vatandaşların gözü ve kulağıdır. Ekonomik ve Sosyal Komite, bu yapıya ekonomik ve sosyal unsurların (işverenler, sendikalar, tüketiciler...) sesini katmıştır. Bu şemaya en son 1994'te yerel ve bölgesel yönetimlerin sesi olan Bölgeler Komitesi de katılmıştır. AB kurumları, yerel ve bölgesel düzeyi doğrudan ilgilendiren alanlarda karar alırken, Bölgeler Komitesi'nin görüşüne zorunlu olarak başvurur. Bu alanlar: Ekonomik ve sosyal bütünleşme, eğitim, kamu sağlığı, istihdam politikası, sosyal politika, kültür, çevre, mesleki eğitim, ulaşım, Avrupa-aşırı altyapı ağları olarak sayılabilir.

... Ve lobicilik anahtarları

AB'ye yönelik Türkiye merkezli faaliyetlerde bu kurumsal şema göz önünde bulundurularak uygun bir eylem geliştirilebilir. Yerel yönetimler bünyesinde kurulan AB Ofisleri, bu kurumlara yönelik çeşitli bilgilendirme, temas, istişare ve geri bildirim faaliyetlerini geliştirirler. Bu genel çalışmanın içinde, ayrıca, özel olarak hedef alacakları birimler de var. Örneğin; Bölgeler Komitesi bünyesinde kurulan "Türkiye Çalışma Grubu". Aralık 2007'den beri çalışmalara katılan MBB, bu platform ile aktif bir işbirliği geliştirmektedir.

Ancak, hedefimiz bununla sınırlı

kalmıyor. AB ile ortaklık anlaşması bulunan ülkelerle bir Ortak İstişare Komitesi'ni kurabilen Bölgeler Komitesi, bunu Türkiye'ye önermiştir. Sadece istişare fonksiyonu olan çalışma grubundan farklı olarak, böyle bir komitede, AB üyesi olmayan ülkenin yerel temsilcileri oy hakkına sahiptir. Bundan dolayı, Birlik Başkanımız ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Kadir Topbaş'ın, kurulmasının önemine dikkat çektiği bu komite, bir an önce hayata geçirilmelidir. Bir diğer hedef ise, Bölgeler Komitesi'nin önerdiği (AB-Türk Hükümeti düzeyinden başka), bağımsız bir alt düzeyin oluşturulmasıdır. AB'ye uyum sürecini yerel ve bölgesel düzeyde takip etmede, fonların ve bölgesel politikaların şekillendirilmesine katılma olanağını tanıyacak bu mekanizmanın oluşması, önemli bir adım olacaktır. Diğer yandan, Bölgeler Komitesi yılda iki defa toplantısını Brüksel dışında yapabilmektedir. Örneğin, bu toplantılardan birinin Türkiye'de yapılması Türk yerel yönetimlerinin AB'de itibarını olduğu kadar görünürliğini de artıracaktır. Bu bağlamda, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı'nın daveti üzerine, Türkiye Çalışma Grubu'nun Bahar 2008 toplantısını İstanbul'da yapacak olması, önemli bir gelişmedir. Bu sayede Bölgeler Komitesi'nin daha geniş katılımlı bir toplantısının Türkiye'de yapılmasına da zemin hazırlanacaktır.

Son yıllarda, AB'yi sürekli ve yakından etkilemenin yararının anlaşılması üzerine, **Brüksel'de yerel/bölgesel lobicilik** olarak adlandırılan yeni bir fenomen gelişmiştir. Yerel ve bölgesel yönetimlerin temsilcilik açarak, AB'ye yönelik etkileme çalışmalarını doğrudan Brüksel'den yürütme eğilimi, ilk olarak Alman eyaletlerinin ve İngiliz yerel yönetimlerin 1984'ten beri Brüksel temsilciliklerini açmaları ile başlamıştır. Günümüzde, dünya lobicilik merkezi haline gelen Brüksel'de, uluslararası kuruluşların, ekonomi ile finans devlerinin yanı sıra, yerel ve bölgesel yönetimler ve onların birlikleri de 300'den fazla ofis ve irtibat noktası ile üs kurmuştur. Üyelik sürecinde Brüksel üzerinde etkisini artırması gereken Türkiye'nin, artık yerel düzeyi ile de Brüksel'de var olması gerekir. Gerek AB kurumları üzerinde etki kurmak ve sağlıklı

bir geri bildirim yapmak, gerekse orada mevzilenmiş uluslararası yerel yönetim platformları ile etkin bir işbirliği ve dayanışmayı sağlamak için Türkiye'nin de yerel düzeyi ile Brüksel'de var olması gerekir. Bu düşünceyle MBB, ilgili mevzuat araştırmasını yapmış ve Brüksel'de yabancı yerel temsilcilikleri ziyaret ederek incelemelerde bulunmuştur. Brüksel'de ofis açmanın, temsil bütünlüğü ve koordinasyon kolaylığı açısından Türkiye Belediyeler Birliği tarafından yapılmasının uygun olacağı kanaatinde olan MBB, gerektiğinde bu konuda teknik destek ve bilgi desteği sağlamaya da hazırdır.

AB'nin yereli ilgilendiren politikalarını takip etme ve etki yaratma çalışmaları, AB dışında sahip olunan imkânlarla da yapılmalıdır. **Dolaylı etki kullanımı** yöntemi ile bazı çalışmalar yapılabilir. Örneğin, Türkiye'nin üyesi olduğu Avrupa Konseyi'ne bağlı olan Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi'ndeki potansiyeli devreye sokulabilir. Avrupa Birliği ile Avrupa Konseyi'nin bu iki türdeş kuruluşu arasında yapılan İşbirliği Anlaşmasına göre bir İrtibat Komitesi kurulmuştur. Yerel yönetimlerimiz, AB ile arayüz görevini yapan ve önemli bir etki aracı olabilecek bu platformda mutlaka yer almalıdır. Ayrıca, Kongre'nin Yerel Yönetimler Meclisi ile iki ana bölümden biri olan Bölgesel Meclisi Başkanlığı'nın bir Türk temsilci tarafından yürütülüyor olması, Türkiye açısından büyük bir fırsattır. Üstelik Yavuz Mildon'un Çanakkale İl Genel Meclisi üyesi olması, bölgesel birliğimiz açısından önemini daha artırmaktadır.

Diğer dolaylı etki kullanımı olanaklarını ele alacak olursak, Avrupa genelinde faaliyet gösteren birçok yerel ve bölgesel yönetim platformu mevcuttur. AB üzerinde lobicilik faaliyetlerini sürdüren ve önemi gittikçe artan bu oluşumlar, AB ile ilişkilerini kurumsallaştırmaya önem verirler. Örneğin, Bölgesel Komitesi, bu tür kuruluşlarla ilişkilerini işbirliği protokolü, eylem planı gibi belgeler çerçevesinde yürütmektedir. Dolayısıyla, yerel aktörlerimizin bu kuruluşlar içinde yer almaları ve etkin konuma gelmeleri, onlara yeni etki anahtarlarını sunacaktır. Yerel yönetimlerimizin bu potansiyelini etkin bir şekilde kullanması, sadece kendileri açısından yararlı olmakla kalmayıp, ileride genel AB-Türkiye ilişkilerine de önemli katkı sağlayabilecektir.

Genelde uluslararası işbirliğini geliştirmek, özelden ise bu tür anahtarlara sahip olmak amacıyla, Birliğimiz son aylarda önem-

li adımlar atarak Avrupa Kentler ve Bölgeler Konseyi CEMR'e, gözlemci statüde katılmak, Avrupa Bölgeler Meclisi AER ile işbirliği geliştirmek, Güney-Doğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı NALAS'a üye olmak üzere girişimlerde bulunmuştur.

Sonuç olarak, AB-Türkiye ilişkilerinde, klasikleşmiş bir "genişleme" penceresinden bakış hakimdir. Oysa özellikle yerel yönetimlerimizin bu çerçeveyi aşmaları, "istenmeyen aday" psikolojisine kapılmadan AB kurumsal şemasının içine kadar girmeleri gerekir. Türkiye'de hemen hemen herkes Genişlemeden Sorumlu Avrupa Komisyonu Üyesi Olli Rehn'in adını biliyor. Oysa yerel yönetimlerimiz tarafından Bölgesel Politikadan Sorumlu Avrupa Komisyonu Üyesi Danna Hübner de tanınmalıdır. AB'nin bölgesel politikaları şimdiden takip edilmelidir; zira kendi bölgelerine yönelik geliştirilen bu politikalar, yarın Türkiye'nin de politikaları olacaktır. Bunlar, çeşitli uyum reformları ile dolaylı şekilde şimdiden Türkiye'ye gelmeye başlamış bile.

